

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยนี้มุ่งศึกษาถึงพฤติกรรมการออมของครัวเรือนในจังหวัดนครราชสีมา และทดสอบปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อการออมของครัวเรือนทั้งในเขตอำเภอเมืองและเขตชนบท จังหวัดนครราชสีมา โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างครัวเรือนที่ได้รับแบบสอบถาม ซึ่งมีที่พักอาศัยอยู่ในเขตจังหวัดนครราชสีมาครอบคลุมทั้งในเขตอำเภอเมืองและเขตชนบท เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผน เพื่อส่งเสริมการออมของภาคครัวเรือนได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งสามารถนำไปเป็นข้อมูลในการกำหนดเป้าหมายของสถาบันการเงินต่างๆ ได้ และเป็นประโยชน์ต่อนักวิจัย นักวิชาการในการนำข้อมูลไปใช้เพื่อการอ้างอิง การศึกษา และเพื่อประโยชน์ในงานวิจัยที่คล้ายคลึงกัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งวัตถุประสงค์ไว้เพื่อศึกษาปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อการออมของครัวเรือนในจังหวัดนครราชสีมา ดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการออมของครัวเรือนในจังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อทดสอบปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อการออมของครัวเรือน ทั้งในเขตอำเภอเมืองและเขตชนบท ในจังหวัดนครราชสีมา

ความสำคัญของการวิจัย

ผลจากการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อการออมของครัวเรือนในจังหวัดนครราชสีมา มีความสำคัญดังนี้

1. ผลการศึกษาทำให้ทราบถึงรูปแบบของการออมและวัตถุประสงค์ในการออมของภาคครัวเรือนในจังหวัดนครราชสีมา
2. ผลการศึกษาทำให้ทราบถึงปัจจัยทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของภาคครัวเรือนในจังหวัดนครราชสีมา
3. ผลการศึกษาสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผน เพื่อส่งเสริมการออมของภาคครัวเรือนได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งสามารถนำไปเป็นข้อมูลในการกำหนดเป้าหมายของสถาบันการเงินต่างๆ ได้

สมมติฐานในการวิจัย

ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม ได้แก่ รายได้ของครัวเรือน ทรัพย์สินสุทธิของครัวเรือน การถือครองกรรมสิทธิ์ในบ้านและที่ดิน ขนาดของครัวเรือน จำนวนผู้พึ่งพิง อายุของหัวหน้าครัวเรือน และระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน มีผลต่อการออมของครัวเรือนในจังหวัดนครราชสีมา

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ หัวหน้าครัวเรือนจากครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในเขตจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 802,134 ครัวเรือน จาก 32 อำเภอ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ หัวหน้าครัวเรือนจากครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในเขตจังหวัดนครราชสีมา เนื่องจากทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน ผู้วิจัยจึงใช้วิธีการของ Taro Yamane เพื่อหาจำนวนขนาดกลุ่มตัวอย่างจากครัวเรือนทั้งหมด โดยได้กำหนดความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างที่ยอมให้เกิดระหว่างค่าจริงและค่าประมาณร้อยละ 0.05 ได้ขนาดตัวอย่าง จำนวน 400 ครัวเรือน

วิธีการสุ่มตัวอย่าง

ในการสุ่มกลุ่มตัวอย่างเพื่อใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้หลักการสุ่มตัวอย่าง ดังนี้

ขั้นที่ 1 แบ่งเขตพื้นที่การศึกษาออกเป็น 2 เขต คือ 1) เขตอำเภอเมือง จำนวน 1 อำเภอ และ 2) เขตอำเภอรอบนอกหรือเขตชนบท จำนวน 31 อำเภอ โดยการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างครัวเรือนในแต่ละเขตจะใช้วิธีการกำหนดอย่างเป็นสัดส่วน จะได้ขนาดตัวอย่างในเขตอำเภอเมือง จำนวน 90 ครัวเรือน และเขตอำเภอรอบนอกหรือเขตชนบท จำนวน 310 ครัวเรือน

ขั้นที่ 2 การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างในแต่ละเขต มีดังนี้

เขตอำเภอเมืองจะทำการสุ่มตำบลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา มาร้อยละ 20 หรือสุ่มมา 5 ตำบล จากทั้งหมด 25 ตำบล เพื่อเป็นตัวแทนของประชากรที่ใช้ในการศึกษา และในแต่ละตำบลจะสุ่มตัวอย่างครัวเรือนอย่างเป็นสัดส่วนเพื่อให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างจากแต่ละตำบลรวมเป็น 90 ครัวเรือน

เขตอำเภอรอบนอกหรือเขตชนบท ทั้งหมด 31 อำเภอ (ไม่รวมอำเภอเมือง) โดยสุ่มมาร้อยละ 20 ของอำเภอทั้งหมด นั่นคือ จะสุ่มมา 6 อำเภอ และในแต่ละอำเภอกำหนดจำนวนตัวอย่างครัวเรือนอย่างเป็นสัดส่วน เพื่อให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างจากแต่ละอำเภอรวมเป็น 310 ครัวเรือน

ขั้นที่ 3 เมื่อทำการสุ่มพื้นที่ได้แล้ว ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจะสุ่มครัวเรือนโดยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) ทั้งในเขตอำเภอเมืองและเขตอำเภอรอบนอกหรือเขตชนบทให้ครบจำนวนตัวอย่าง 400 ครัวเรือน ซึ่งใช้แบบสอบถามที่ได้จัดเตรียมไว้นำไปเก็บข้อมูล โดยเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนเมษายน - พฤษภาคม 2556

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการออกแบบสอบถามเพื่อเป็นการศึกษาปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อการออมของครัวเรือน ในจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งได้ค้นคว้าจากตำรา เอกสาร บทความ และตัดแปลงจากแนวคิดงานวิจัยที่ใกล้เคียง ที่ได้ทำการวิจัยมาแล้ว โดยแบบสอบถามจะแบ่งเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของครัวเรือนผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 7 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบเลือกหนึ่งจากสอง (Check-lists) เลือกหนึ่งจากที่มากกว่าสองขึ้นไป (Multiple Choices) และเป็นข้อคำถามปลายเปิด (Open-ended Questions) ได้แก่ เขตที่พักอาศัย เพศของหัวหน้าครัวเรือน อายุของหัวหน้าครัวเรือน สถานภาพสมรสของหัวหน้าครัวเรือน ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน จำนวนสมาชิกทั้งหมดในครัวเรือน และจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่มีงานทำและมีรายได้

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพเศรษฐกิจของครัวเรือน จำนวน 7 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบเลือกหนึ่งจากสอง (Check-lists) เลือกหนึ่งจากที่มากกว่าสองขึ้นไป (Multiple Choices) และเป็นข้อคำถามปลายเปิด (Open-ended Questions) ได้แก่ แหล่งรายได้หลักของครัวเรือน รายได้หลักของครัวเรือน ค่าใช้จ่ายของครัวเรือน การถือครองกรรมสิทธิ์ในบ้านและที่ดิน การถือครองกรรมสิทธิ์ในที่ดินทำกิน มูลค่าทรัพย์สินของครัวเรือน และหนี้สินของครัวเรือน

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการออมของครัวเรือน จำนวน 3 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบเลือกหนึ่งจากสอง (Check-lists) เลือกหนึ่งจากที่มากกว่าสองขึ้นไป (Multiple Choices) และเป็นข้อคำถามปลายเปิด (Open-ended Questions) ได้แก่ รูปแบบการออมทรัพย์สินของครัวเรือน ในปัจจุบัน วัตถุประสงค์ในการออมทรัพย์สินของครัวเรือน และผลของภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบันมีต่อการออมของครัวเรือน

ส่วนที่ 4 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open end Question) เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการออมของครัวเรือน

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

ศึกษาข้อมูล ลักษณะ รูปแบบ และวิธีการสร้างแบบสอบถามจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามให้เหมาะสมกับแนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย จากนั้นจึงรวบรวมเนื้อหาที่ได้นำมาสร้างเป็นแบบสอบถาม โดยกำหนดขอบเขต และเนื้อหาให้ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาค้นคว้า หลังจากนั้นจึงนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่อที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ เพื่อทำการตรวจสอบ และปรับปรุงแก้ไข เมื่อแก้ไขเรียบร้อยแล้วจึงนำแบบสอบถามไปดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ (Exploratory Research) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการออมของครัวเรือนในจังหวัดนครราชสีมา โดยแบ่งลักษณะในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

1. แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นข้อมูลที่ผู้วิจัยได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามของครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในเขตจังหวัดนครราชสีมา โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอเมืองนครราชสีมา จำนวน 90 ครัวเรือน และครัวเรือนในเขตชนบท (เขตอำเภอรอบนอก) จำนวน 310 ครัวเรือน ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถามตามจำนวนตัวอย่างที่กำหนดไว้ คือ 400 ครัวเรือน

2. แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ได้จากการศึกษาค้นคว้า จากหนังสือ วารสาร เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และหน่วยงานที่ได้เก็บรวบรวมข้อมูลทางสถิติต่างๆ ไว้ เช่น ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง เป็นต้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การตรวจสอบข้อมูล (Editing) ผู้วิจัยจะทำการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถาม และคัดแยกแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์ออก

2. นำแบบสอบถามมาทำการประมวลผลข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ Statistical Package for the Social Sciences (SPSS)

3. แบบสอบถาม ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของครัวเรือนผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 7 ข้อ ได้แก่ เขตที่พักอาศัย เพศของหัวหน้าครัวเรือน อายุของหัวหน้าครัวเรือน สถานภาพสมรสของหัวหน้าครัวเรือน ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน จำนวนสมาชิกทั้งหมดในครัวเรือน และจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่มีงานทำและมีรายได้ของครัวเรือนผู้ตอบแบบสอบถาม มาแจกแจงความถี่ และเสนอผลเป็นค่าร้อยละและค่าเฉลี่ย

4. แบบสอบถาม ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพเศรษฐกิจของครัวเรือน จำนวน 7 ข้อ ได้แก่ แหล่งรายได้หลักของครัวเรือน รายได้หลักของครัวเรือน ค่าใช้จ่ายของครัวเรือน การถือครองกรรมสิทธิ์ในบ้านและที่ดิน การถือครองกรรมสิทธิ์ในที่ดินทำกิน มูลค่าทรัพย์สินของครัวเรือน และหนี้สินของครัวเรือนผู้ตอบแบบสอบถาม มาแจกแจงความถี่ และเสนอผลเป็นค่าร้อยละและค่าเฉลี่ย

5. แบบสอบถาม ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพเศรษฐกิจของครัวเรือน จำนวน 3 ข้อ ได้แก่ รูปแบบการออมทรัพย์ของครัวเรือนในปัจจุบัน วัตถุประสงค์ในการออมทรัพย์ของครัวเรือน และผลของภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบันมีต่อการออมของครัวเรือนผู้ตอบแบบสอบถาม มาแจกแจงความถี่ และเสนอผลเป็นค่าร้อยละและค่าเฉลี่ย

6. แบบสอบถาม ส่วนที่ 4 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open end Question) เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการออมของครัวเรือน ในส่วนข้อมูลที่ได้จากคำถามปลายเปิดได้ทำการรวบรวมข้อมูลทั้งหมด และดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการจัดจำแนกประเภทข้อความ ที่มีลักษณะเหมือนกันหรือคล้ายคลึงกันให้อยู่ในประเภทเดียวกัน จากนั้นวิเคราะห์เนื้อหาของข้อมูลและนำเสนอในรูปของความเรียง

7. การทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) เพื่อค้นหาตัวแปรอิสระที่เหมาะสมหรือมีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามหรือการออมของครัวเรือนมากที่สุด และนำตัวแปรอิสระที่เหมาะสมหรือมีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามหรือการออมของครัวเรือนเข้าสมการถดถอยโดยวิธี Enter เพื่อพิจารณาความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามหรือการออมของครัวเรือนในเขตเมืองและเขตชนบท

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 สภาพทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างครัวเรือนในจังหวัดนครราชสีมา

ผลการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างครัวเรือนในจังหวัดนครราชสีมา ส่วนใหญ่หัวหน้าครัวเรือนเป็นเพศชาย ร้อยละ 79.50 มีอายุเฉลี่ย 51.07 ปี ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41 - 50 ปี ร้อยละ 37.00 ส่วนใหญ่สมรสแล้ว ร้อยละ 79.00 มีการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษาปีที่ 6 ร้อยละ 34.20 มีจำนวนสมาชิกเฉลี่ย 3.77 คนต่อครัวเรือน ส่วนใหญ่มีสมาชิกในครัวเรือนทั้งหมด 4 คน ร้อยละ 39.80 และมีจำนวนสมาชิกเฉลี่ย 2.43 คนต่อครัวเรือนที่มีงานทำและมีรายได้ ส่วนใหญ่มีสมาชิกในครัวเรือน 2 คน ที่มีงานทำและมีรายได้ ร้อยละ 56.00 เมื่อพิจารณาแยกตามเขตที่อยู่อาศัย พบว่า

1) กลุ่มตัวอย่างครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอเมือง ส่วนใหญ่หัวหน้าครัวเรือนเป็นเพศชาย ร้อยละ 72.20 มีอายุเฉลี่ย 49.74 ปี ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41 - 50 ปี ร้อยละ 40.00 ส่วนใหญ่สมรสแล้ว ร้อยละ 84.40 มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า ร้อยละ 64.40 มีจำนวนสมาชิกเฉลี่ย 3.92 คนต่อครัวเรือน ส่วนใหญ่มีสมาชิกในครัวเรือนทั้งหมด 3 คน ร้อยละ 34.40 และมีจำนวนสมาชิกเฉลี่ย 2.64 คนต่อครัวเรือน ที่มีงานทำและมีรายได้ ส่วนใหญ่มีสมาชิกในครัวเรือนที่มีงานทำและมีรายได้ 2 คน ร้อยละ 53.30

2) กลุ่มตัวอย่างครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในเขตชนบท ส่วนใหญ่หัวหน้าครัวเรือนเป็นเพศชาย ร้อยละ 81.60 มีอายุเฉลี่ย 51.45 ปี ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41 - 50 ปี ร้อยละ 36.10 ส่วนใหญ่สมรสแล้ว ร้อยละ 77.40 มีการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษาปีที่ 6 ร้อยละ 43.20 มีจำนวนสมาชิกเฉลี่ย 3.73 คนต่อครัวเรือน มีสมาชิกในครัวเรือนทั้งหมด 4 คน ร้อยละ 43.20 และมีสมาชิกเฉลี่ย 2.37 คนต่อครัวเรือน ที่มีงานทำและมีรายได้ ส่วนใหญ่มีสมาชิกในครัวเรือนที่มีงานทำและมีรายได้ 2 คน ร้อยละ 56.80

ตอนที่ 2 สภาพเศรษฐกิจของครัวเรือนในจังหวัดนครราชสีมา

ผลการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างครัวเรือนในจังหวัดนครราชสีมา ส่วนใหญ่ครัวเรือนมีรายได้หลักจากการประกอบอาชีพเกษตรกรรม ร้อยละ 43.00 มีรายได้ต่อเดือนเฉลี่ย 23,664.58 บาทต่อครัวเรือน ส่วนใหญ่ครัวเรือนมีรายได้ต่อเดือนอยู่ระหว่าง 5,001 - 10,000 บาท ร้อยละ 29.80 มีค่าใช้จ่ายต่อเดือนเฉลี่ย 11,917.35 บาทต่อครัวเรือน ส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่ายต่อเดือนอยู่ระหว่าง 5,001 - 10,000 บาท ร้อยละ 32.80 โดยค่าใช้จ่ายของครัวเรือนต่อเดือนเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ค่าอาหารเฉลี่ย 3,765.00 บาทต่อครัวเรือน ค่าเช่าที่พักอาศัยเฉลี่ย 2,208.00 บาทต่อครัวเรือน ค่าผ่อนชำระค่าสินค้าเฉลี่ย 3,536.16 บาทต่อครัวเรือน ค่าท่องเที่ยว/พักผ่อน/บันเทิงเฉลี่ย 2,668.25 บาทต่อครัวเรือน ค่าดอกเบี้ยเงินกู้เฉลี่ย 2,663.08 บาทต่อครัวเรือน ค่าเบี้ยประกันภัยเฉลี่ย 2,474.34 บาทต่อครัวเรือน ค่าใช้จ่ายในการศึกษาเฉลี่ย 2,356.73 บาทต่อครัวเรือน ค่าพาหนะเฉลี่ย 2,086.76 บาทต่อครัวเรือน ค่าเครื่องนุ่งห่มเฉลี่ย 912.12 บาทต่อครัวเรือน ค่าบุหรี่ยาสูบ/ของมีค่าเฉลี่ย 763.33 บาทต่อครัวเรือน ค่าน้ำ/ค่าไฟฟ้าเฉลี่ย 688.82 บาทต่อครัวเรือน ค่าโทรศัพท์เฉลี่ย 627.67 บาทต่อครัวเรือน ค่ารักษาพยาบาล/ค่ายาเฉลี่ย 566.13 บาทต่อครัวเรือน ค่าลอตเตอรี่/หวย/พนันเฉลี่ย 514.67 บาทต่อครัวเรือน และเงินค่าทำบุญ/เงินบริจาคเฉลี่ย 316.02 บาทต่อครัวเรือน ตามลำดับ ส่วนใหญ่เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในบ้านและที่ดิน ร้อยละ

99.00 เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในที่ดินทำกิน ร้อยละ 98.70 มีมูลค่าทรัพย์สินรวมเฉลี่ย 1,895,909.00 บาทต่อครัวเรือน ส่วนใหญ่มีมูลค่าทรัพย์สินรวมอยู่ระหว่าง 500,001 - 1,000,000 บาท ร้อยละ 27.80 โดยมูลค่าทรัพย์สินของครัวเรือนเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ มูลค่าที่ดิน/ที่นา/ไร่/สวนเฉลี่ย 836,051.14 บาทต่อครัวเรือน มูลค่าบ้านเฉลี่ย 526,189.39 บาทต่อครัวเรือน มูลค่ารถยนต์/รถจักรยานยนต์เฉลี่ย 498,428.06 บาทต่อครัวเรือน มูลค่าอุปกรณ์ตกแต่งบ้าน/เครื่องใช้ไฟฟ้าภายในบ้านเฉลี่ย 66,094.26 บาทต่อครัวเรือน และมูลค่าเครื่องจักรกล/อุปกรณ์การเกษตรเฉลี่ย 62,962.03 บาทต่อครัวเรือน ตามลำดับ ส่วนใหญ่มีมูลค่าหนี้สินไม่เกิน 100,000 บาท ร้อยละ 63.60 โดยมีมูลค่าหนี้สินในระบบไม่เกิน 100,000 บาท ร้อยละ 63.60 และมีมูลค่าหนี้สินนอกระบบอยู่ระหว่าง 10,001 - 30,000 บาท ร้อยละ 71.90 เมื่อพิจารณาแยกตามเขตที่อยู่อาศัย พบว่า

1) กลุ่มตัวอย่างครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอเมือง ส่วนใหญ่มีรายได้หลักจากเงินเดือน/ค่าจ้าง ร้อยละ 70.00 มีรายได้ต่อเดือนเฉลี่ย 56,219.44 บาทต่อครัวเรือน ส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือนมากกว่า 40,000 บาทขึ้นไป ร้อยละ 50.00 มีค่าใช้จ่ายต่อเดือนเฉลี่ย 27,925.98 บาทต่อครัวเรือน ส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่ายต่อเดือนอยู่ระหว่าง 20,001 - 30,000 บาท ร้อยละ 25.60 โดยค่าใช้จ่ายของครัวเรือนต่อเดือนเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ค่าอาหารเฉลี่ย 7,872.22 บาทต่อครัวเรือน ค่าดอกเบี้ยเงินกู้เฉลี่ย 5,898.08 บาทต่อครัวเรือน ค่าเบี้ยประกันภัยเฉลี่ย 4,643.94 บาทต่อครัวเรือน ค่าพาหนะเฉลี่ย 4,437.50 บาทต่อครัวเรือน ค่าผ่อนชำระค่าสินค้าเฉลี่ย 4,114.64 บาทต่อครัวเรือน ค่าใช้จ่ายในการศึกษาเฉลี่ย 3,219.51 บาทต่อครัวเรือน ค่าท่องเที่ยว/พักผ่อน/บันเทิงเฉลี่ย 2,997.87 บาทต่อครัวเรือน ค่าเช่าที่พักอาศัยเฉลี่ย 2,875.00 บาทต่อครัวเรือน ค่าเครื่องนุ่งห่มเฉลี่ย 1,766.67 บาทต่อครัวเรือน ค่าน้ำ/ค่าไฟฟ้าเฉลี่ย 1,635.23 บาทต่อครัวเรือน ค่าโทรศัพท์เฉลี่ย 1,553.41 บาทต่อครัวเรือน ค่ารักษาพยาบาล/ค่ายาเฉลี่ย 1,158.33 บาทต่อครัวเรือน ค่าบุหรี่ยาสูบ/ของมีค่าเฉลี่ย 1,018.18 บาทต่อครัวเรือน ค่าลอตเตอรี่/หวย/พนันเฉลี่ย 839.13 บาทต่อครัวเรือน และเงินค่าทำบุญ/เงินบริจาคเฉลี่ย 803.64 บาทต่อครัวเรือน ตามลำดับ ส่วนใหญ่เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในบ้านและที่ดิน ร้อยละ 98.89 ทุกครัวเรือนเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในที่ดินทำกิน มีมูลค่าทรัพย์สินรวมเฉลี่ย 4,764,366.67 บาทต่อครัวเรือน ส่วนใหญ่มีมูลค่าทรัพย์สินรวมมากกว่า 3,000,000 บาทขึ้นไป ร้อยละ 53.30 โดยมูลค่าทรัพย์สินของครัวเรือนเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ มูลค่าที่ดิน/ที่นา/ไร่/สวนเฉลี่ย 2,030,263.16 บาทต่อครัวเรือน มูลค่าบ้านเฉลี่ย 1,321,011.24 บาทต่อครัวเรือน มูลค่ารถยนต์/รถจักรยานยนต์เฉลี่ย 1,143,355.56 บาทต่อครัวเรือน มูลค่าเครื่องจักรกล/อุปกรณ์การเกษตรเฉลี่ย 148,333.33 บาทต่อครัวเรือน และมูลค่าอุปกรณ์ตกแต่งบ้าน/เครื่องใช้ไฟฟ้าภายในบ้านเฉลี่ย 128,144.58 บาทต่อครัวเรือน ตามลำดับ ส่วนใหญ่มีมูลค่าหนี้สินมากกว่า 500,000 บาทขึ้นไป ร้อยละ 58.40 โดยมีมูลค่าหนี้สินในระบบมากกว่า 500,000 บาทขึ้นไป ร้อยละ 56.30 มีเพียง 2 ครัวเรือนที่ให้ข้อมูลและมีมูลค่าหนี้สินนอกระบบอยู่ระหว่าง 10,001 - 50,000 บาท

2) กลุ่มตัวอย่างครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในเขตชนบท ส่วนใหญ่ครัวเรือนมีรายได้หลักจากการประกอบอาชีพเกษตรกรรม ร้อยละ 55.50 มีรายได้ต่อเดือนเฉลี่ย 14,213.17 ส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือนอยู่ระหว่าง 5,001 - 10,000 บาท ร้อยละ 34.84 มีค่าใช้จ่ายต่อเดือนเฉลี่ย 7,269.68 บาทต่อครัวเรือน ส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่ายต่อเดือนไม่เกิน 5,000 บาท ร้อยละ 41.60 โดยค่าใช้จ่ายของ

ครัวเรือนต่อเดือนเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ค่าผ่อนชำระค่าสินค้าต่อเดือนเฉลี่ย 3,041.82 บาทต่อครัวเรือน ค่าอาหารต่อเดือนเฉลี่ย 2,572.58 บาทต่อครัวเรือน ค่าใช้จ่ายในการศึกษาต่อเดือนเฉลี่ย 2,144.91 บาทต่อครัวเรือน ค่าเช่าที่พักอาศัยต่อเดือนเฉลี่ย 1,894.12 บาทต่อครัวเรือน ค่าท่องเที่ยว/พักผ่อน/บันเทิงต่อเดือนเฉลี่ย 1,700.00 บาทต่อครัวเรือน ค่าพาหนะต่อเดือนเฉลี่ย 1,311.99 บาทต่อครัวเรือน ค่าเบี้ยประกันภัยต่อเดือนเฉลี่ย 809.30 บาทต่อครัวเรือน ค่าบุหรื/ของมีนเมาต่อเดือนเฉลี่ย 657.55 บาทต่อครัวเรือน ค่าเครื่องนุ่งห่มต่อเดือนเฉลี่ย 561.54 บาทต่อครัวเรือน ค่าดอกเบียเงินกู้ต่อเดือนเฉลี่ย 506.41 บาทต่อครัวเรือน ค่ารักษาพยาบาล/ค่ายาต่อเดือนเฉลี่ย 424.00 บาทต่อครัวเรือน ค่าน้ำ/ค่าไฟฟ้าต่อเดือนเฉลี่ย 420.16 บาทต่อครัวเรือน ค่าลอตเตอรี่/หวย/พนันต่อเดือนเฉลี่ย 406.52 บาทต่อครัวเรือน ค่าโทรศัพท์ต่อเดือนเฉลี่ย 342.83 บาทต่อครัวเรือน และเงินค่าทำบุญ/เงินบริจาคต่อเดือนเฉลี่ย 210.43 บาทต่อครัวเรือน ตามลำดับส่วนใหญ่เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในบ้านและที่ดิน ร้อยละ 99.03 เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในที่ดินทำกิน ร้อยละ 98.40 มีมูลค่าทรัพย์สินรวมเฉลี่ย 1,063,130.97 บาทต่อครัวเรือน ส่วนใหญ่มีมูลค่าทรัพย์สินรวมอยู่ระหว่าง 500,001 - 1,000,000 บาท ร้อยละ 35.20 มูลค่าที่ดิน/ที่นา/ไร่/สวนเฉลี่ย 507,210.14 บาทต่อครัวเรือน มูลค่าบ้านเฉลี่ย 295,768.73 บาทต่อครัวเรือน มูลค่ารถยนต์/รถจักรยานยนต์เฉลี่ย 283,452.22 บาทต่อครัวเรือน มูลค่าเครื่องจักรกล/อุปกรณ์การเกษตรเฉลี่ย 57,805.37 บาทต่อครัวเรือน และมูลค่าอุปกรณ์ตกแต่งบ้าน/เครื่องใช้ไฟฟ้าภายในบ้านเฉลี่ย 47,895.76 บาทต่อครัวเรือน ตามลำดับ ส่วนใหญ่มีมูลค่าหนี้สินไม่เกิน 100,000 บาท ร้อยละ 81.00 โดยมีมูลค่าหนี้สินในระบบไม่เกิน 100,000 บาท ร้อยละ 80.80 และมีมูลค่าหนี้สินนอกระบบอยู่ระหว่าง 10,001 - 30,000 บาท ร้อยละ 73.30

ตอนที่ 3 พฤติกรรมการออมของครัวเรือนของครัวเรือนในจังหวัดนครราชสีมา

ผลการศึกษากลุ่มตัวอย่างครัวเรือนในจังหวัดนครราชสีมา ครัวเรือนส่วนใหญ่มีการออมทรัพย์สินอยู่ในรูปแบบฉบับกิจสงเคราะห์ รองลงมา คือ ออมทรัพย์สินกองทุนหมู่บ้าน เงินฝากออมทรัพย์ ธรรมเนียมประกันชีวิต และเงินฝากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ (ธกส.) ตามลำดับ ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการออมเพื่อใช้ในยามเจ็บป่วย/ยามฉุกเฉิน รองลงมา คือ ออมเพื่อการศึกษาของตนเอง/บุตร/ผู้อยู่ในอุปการะ ออมเพื่อใช้ในยามเกษียณ/ยามชรา ออมเพื่อซื้อสินทรัพย์ เช่น บ้าน ที่ดิน รถยนต์ ที่วี ตู้เย็น ฯลฯ และออมเพื่อกิจกรรมทางศาสนา หรือประเพณี ตามลำดับ ส่วนใหญ่เห็นว่าภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบันมีผลต่อการออมของครัวเรือน ร้อยละ 58.59 โดยเห็นว่าภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบันทำให้การออมของครัวเรือนน้อยลง มีร้อยละ 82.33

1) กลุ่มตัวอย่างครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอเมือง ส่วนใหญ่มีการออมทรัพย์สินอยู่ในรูปแบบเงินฝากออมทรัพย์ รองลงมา คือ ธรรมเนียมประกันชีวิต ฉบับกิจสงเคราะห์ กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ/กบข. และเงินฝากธนาคารอาคารสงเคราะห์ ตามลำดับ ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการออมเพื่อใช้ในยามเจ็บป่วย/ยามฉุกเฉิน รองลงมา คือ ออมเพื่อการศึกษาของตนเอง/บุตร/ผู้อยู่ในอุปการะ ออมเพื่อใช้ในยามเกษียณ/ยามชรา ออมเพื่อซื้อสินทรัพย์ เช่น บ้าน ที่ดิน รถยนต์ ที่วี ตู้เย็น ฯลฯ และออมเพื่อเก็บไว้ในยามไม่มีรายได้/ไม่มีงานทำ ตามลำดับ ส่วนใหญ่เห็นว่าภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบันมีผลต่อการออมของครัวเรือน ร้อยละ 84.27 โดยเห็นว่าภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบันทำให้การออมของครัวเรือนน้อยลง มีร้อยละ 89.33

2) กลุ่มตัวอย่างครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในเขตชนบท ส่วนใหญ่มีการออมทรัพย์สินอยู่ในรูปแบบออมทรัพย์กองทุนหมู่บ้าน รองลงมา คือ ฅาปนกิจสงเคราะห์ เงินฝากออมทรัพย์ เงินฝากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ (ธกส.) และกรมธรรม์ประกันชีวิต ตามลำดับ ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการออมเพื่อใช้ในยามเจ็บป่วย/ยามฉุกเฉิน รองลงมา คือ ออมเพื่อการศึกษาของตนเอง/บุตร/ผู้อยู่ในอุปการะ ออมเพื่อกิจกรรมทางศาสนา หรือประเพณี ออมเพื่อใช้ในยามเกษียณ/ยามชรา และออมเพื่อซื้อสินทรัพย์ เช่น บ้าน ที่ดิน รถยนต์ ที่วี ตู้เย็น ฯลฯ ตามลำดับ ส่วนใหญ่เห็นว่าภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบันมีผลต่อการออมของครัวเรือน ร้อยละ 51.14 โดยเห็นว่าภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบันทำให้การออมของครัวเรือนน้อยลง มีร้อยละ 78.98

ตอนที่ 4 ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อการออมของครัวเรือนในจังหวัดนครราชสีมา

ผลการทดสอบปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อการออมของครัวเรือนในจังหวัดนครราชสีมา พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการออมของครัวเรือนในจังหวัดนครราชสีมามากที่สุด ได้แก่ รายได้ของครัวเรือน ขนาดของครัวเรือน จำนวนผู้พึ่งพิง ระดับการศึกษาหัวหน้าครัวเรือน และทรัพย์สินสุทธิของครัวเรือน สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงการออมของครัวเรือนได้ร้อยละ 93.33 ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ซึ่งมีค่า $R^2 = 0.9333$ โดยรายได้ของครัวเรือนและจำนวนผู้พึ่งพิงเป็นปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดการออมของครัวเรือนและมีความสัมพันธ์กันในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ ถ้ากำหนดให้ปัจจัยอื่นๆ คงที่แล้ว เมื่อรายได้ของครัวเรือนและจำนวนผู้พึ่งพิงเปลี่ยนแปลงไปร้อยละ 1 จะทำให้การออมของครัวเรือนเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกันร้อยละ 1.068 และร้อยละ 0.057 ตามลำดับ ส่วนขนาดของครัวเรือน ระดับการศึกษาหัวหน้าครัวเรือน และทรัพย์สินสุทธิของครัวเรือนเป็นปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดการออมของครัวเรือนและมีความสัมพันธ์กันในทิศทางตรงกันข้าม กล่าวคือ ถ้ากำหนดให้ปัจจัยอื่นๆ คงที่แล้ว เมื่อขนาดของครัวเรือน ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน และทรัพย์สินสุทธิของครัวเรือนเปลี่ยนแปลงไปร้อยละ 1 จะทำให้การออมของครัวเรือนเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางตรงกันข้ามร้อยละ 0.108 ร้อยละ 0.111 และ 0.157 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาแยกตามเขตที่อยู่อาศัย พบว่า

1) ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อการออมของครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอเมือง ได้แก่ รายได้ของครัวเรือน ขนาดของครัวเรือน จำนวนผู้พึ่งพิง และทรัพย์สินสุทธิของครัวเรือน สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงการออมของครัวเรือนในเขตเมืองได้ร้อยละ 94.19 ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ซึ่งมีค่า $R^2 = 0.9419$ โดยรายได้ของครัวเรือน และจำนวนผู้พึ่งพิงเป็นปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดการออมของครัวเรือนและมีความสัมพันธ์กันในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ ถ้ากำหนดให้ปัจจัยอื่นๆ คงที่แล้ว เมื่อรายได้ของครัวเรือนและจำนวนผู้พึ่งพิงเปลี่ยนแปลงไปร้อยละ 1 จะทำให้การออมของครัวเรือนเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกันร้อยละ 0.992 และร้อยละ 0.101 ตามลำดับ ส่วนขนาดของครัวเรือน และทรัพย์สินสุทธิของครัวเรือนเป็นปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดการออมของครัวเรือนและมีความสัมพันธ์กันในทิศทางตรงกันข้าม กล่าวคือ ถ้ากำหนดให้ปัจจัยอื่นๆ คงที่แล้ว เมื่อขนาดของครัวเรือน และทรัพย์สินสุทธิของครัวเรือนเปลี่ยนแปลงไปร้อยละ 1 จะทำให้การออมของครัวเรือนเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางตรงกันข้ามร้อยละ 0.169 และ 0.095 ตามลำดับ

2) ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อการออมของครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในเขตชนบท ได้แก่ รายได้ของครัวเรือน ขนาดของครัวเรือน ระดับการศึกษาหัวหน้าครัวเรือน และทรัพย์สินสุทธิของครัวเรือน สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตามหรือการออมของครัวเรือนได้ร้อยละ 94.07 ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ซึ่งมีค่า $R^2 = 0.9407$ โดยรายได้ของครัวเรือนเป็นปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดการออมของครัวเรือนและมีความสัมพันธ์กันในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ ถ้ากำหนดให้ปัจจัยอื่นๆ คงที่แล้ว เมื่อรายได้ของครัวเรือนเปลี่ยนแปลงไปร้อยละ 1 จะทำให้การออมของครัวเรือนเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกันร้อยละ 1.107 ส่วนขนาดของครัวเรือน ระดับการศึกษาหัวหน้าครัวเรือน และทรัพย์สินสุทธิของครัวเรือนเป็นปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดการออมของครัวเรือนและมีความสัมพันธ์กันในทิศทางตรงกันข้าม กล่าวคือ ถ้ากำหนดให้ปัจจัยอื่นๆ คงที่แล้ว เมื่อขนาดของครัวเรือน ระดับการศึกษาหัวหน้าครัวเรือน และทรัพย์สินสุทธิของครัวเรือนเปลี่ยนแปลงไปร้อยละ 1 จะทำให้การออมของครัวเรือนเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางตรงกันข้ามร้อยละ 0.053 0.121 และ 0.141 ตามลำดับ

อภิปรายผล

ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อการออมของครัวเรือนในจังหวัดนครราชสีมา สามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ครัวเรือนในเขตจังหวัดนครราชสีมาในภาพรวมมีการออมอยู่ในรูปแบบฅาปนกิจ สงเคราะห์ ออมทรัพย์สินกองทุนหมู่บ้าน เงินฝากออมทรัพย์กรมธรรม์ประกันชีวิต และเงินฝากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฉันทชนก ปะวะละ (2551) ที่พบว่าครัวเรือนในภาคชนบทของภาคตะวันออกเฉียงเหนือส่วนใหญ่ ออมเงินกับธนาคารหมู่บ้าน ฅาปนกิจสงเคราะห์ กรมธรรม์ประกันชีวิต และการออมโดยการฝากเงินที่ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ตามลำดับ ซึ่งครัวเรือนเห็นว่าการออมดังกล่าวมีความสะดวก สถานที่ทำการอยู่ใกล้บ้าน และเพื่อเป็นหลักทรัพย์สินในการค้ำประกันเงินกู้ เมื่อพิจารณาแยกตามเขตที่อยู่อาศัย พบว่า ครัวเรือนในเขตอำเภอเมือง มีการออมทรัพย์สินอยู่ในรูปแบบเงินฝากออมทรัพย์ กรมธรรม์ประกันชีวิต ฅาปนกิจสงเคราะห์ กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ/กบข. และเงินฝากธนาคารอาคารสงเคราะห์ ตามลำดับ ในขณะที่ครัวเรือนในเขตชนบท มีการออมทรัพย์สินอยู่ในรูปแบบออมทรัพย์กองทุนหมู่บ้าน ฅาปนกิจสงเคราะห์ เงินฝากออมทรัพย์ เงินฝากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) และกรมธรรม์ประกันชีวิต ตามลำดับ

2. ครัวเรือนในเขตจังหวัดนครราชสีมาในภาพรวมมีวัตถุประสงค์ในการออมเพื่อใช้ในยามเจ็บป่วย/ยามฉุกเฉิน เพื่อการศึกษาของตนเอง/บุตร/ผู้อยู่ในอุปการะ และเพื่อใช้ในยามเกษียณ/ยามชรา ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฉันทชนก ปะวะละ (2551) ที่พบว่าครัวเรือนในภาคชนบทของภาคตะวันออกเฉียงเหนือส่วนใหญ่ออมเงินเพื่อใช้ในยามเจ็บป่วย/ชรา และเพื่อใช้ในการศึกษาของสมาชิกในครัวเรือน ตามลำดับ เมื่อพิจารณาแยกตามเขตที่อยู่อาศัย พบว่าครัวเรือนในเขตอำเภอเมืองและครัวเรือนในเขตชนบท มีวัตถุประสงค์ในการออมไม่แตกต่างกันมากนัก โดยครัวเรือนในเขตอำเภอเมืองมีวัตถุประสงค์ในการออมเพื่อใช้ในยามเจ็บป่วย/ยามฉุกเฉิน ออมเพื่อการศึกษาของตนเอง/บุตร/ผู้อยู่ในอุปการะ และเพื่อใช้ในยามเกษียณ/ยามชรา ตามลำดับ

ส่วนครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในเขตชนบทมีวัตถุประสงค์ในการออมเพื่อใช้ในยามเจ็บป่วย/ยามฉุกเฉิน เพื่อการศึกษาของตนเอง/บุตร/ผู้อยู่ในอุปการะ และเพื่อกิจกรรมทางศาสนา หรือประเพณี ตามลำดับ

3. ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อการออมของครัวเรือน ในจังหวัดนครราชสีมา ได้แก่ รายได้ของครัวเรือน ขนาดของครัวเรือน จำนวนผู้พึ่งพิง ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน และทรัพย์สินสุทธิของครัวเรือน ซึ่งสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงการออมของครัวเรือนได้ ร้อยละ 93.33 ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 โดยผลการทดสอบปัจจัยดังกล่าวสามารถอธิบายได้ ดังนี้ (1) รายได้ของครัวเรือนเป็นปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดการออมของครัวเรือนและมีความสัมพันธ์กันในทิศทางเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชาลินี ฉัตรไชยสิทธิกุล (2543) และปรารณา หลีกภัย. (2551) ที่พบว่า รายได้เป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดการออมของครัวเรือนและมีความสัมพันธ์กันในทิศทางเดียวกัน แต่ไม่สอดคล้องกับการศึกษาของภิรมญา แก้วบังวัน (2554) ที่พบว่า รายได้มีอิทธิพลต่อการออมของครัวเรือนในทิศทางตรงกันข้าม นั่นคือ ถ้ารายได้เพิ่มขึ้นจะทำให้การออมของครัวเรือนลดลง แต่ถ้ารายได้ลดลง จะทำให้การออมของครัวเรือนเพิ่มขึ้น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเมื่อรายได้ลดลงจะทำให้ครัวเรือนตระหนักถึงการประหยัดอดออมมากขึ้นและจะลดค่าใช้จ่ายในสิ่งที่ไม่จำเป็นลง จึงทำให้มีการออมเพิ่มขึ้น (2) ทรัพย์สินสุทธิของครัวเรือนเป็นปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดการออมของครัวเรือน และมีความสัมพันธ์กันในทิศทางตรงกันข้าม นั่นคือ เมื่อครัวเรือนใช้จ่ายเงินเพื่อซื้อหรือผ่อนจ่ายทรัพย์สิน เช่น บ้าน ที่ดิน/ที่นา/ไร่/สวน รถยนต์/รถจักรยานยนต์ อุปกรณ์ตกแต่งบ้าน/เครื่องใช้ไฟฟ้าภายในบ้าน และเครื่องจักรกล/อุปกรณ์การเกษตร (รถไถนา ฯลฯ) เป็นต้น จะทำให้ครัวเรือนเหลือเก็บออมในรูปตัวเงินน้อยลง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศราวุธ ศรีมหาจริยะพงษ์ (2548) ที่พบว่าทรัพย์สินสุทธิของครัวเรือนมีอิทธิพลต่อการออมของครัวเรือนที่เป็นลูกค้ำธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) สาขาห้างฉัตร ที่เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้ 3 ปี ในทิศทางตรงกันข้ามหรือในทางลบ แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของพนม กิติวงศ์ (2543) ที่พบว่าทรัพย์สินสุทธิของครัวเรือนมีอิทธิพลต่อการออมของครัวเรือนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ในทิศทางเดียวกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครัวเรือนที่ไม่มีภาระหนี้สินที่ต้องชำระจะมีความสามารถในการออมเพิ่มขึ้น (3) ขนาดของครัวเรือนเป็นปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดการออมของครัวเรือนและมีความสัมพันธ์กันในทิศทางตรงกันข้าม ผลการศึกษาสอดคล้องกับงานวิจัยของศราวุธ ศรีมหาจริยะพงษ์ (2548) ที่พบว่าขนาดของครัวเรือนหรือจำนวนสมาชิกของครัวเรือนมีอิทธิพลต่อการออมของครัวเรือนที่เป็นลูกค้ำธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) สาขาห้างฉัตร ที่เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้ 3 ปี ในทิศทางตรงกันข้าม (4) จำนวนผู้พึ่งพิงของครัวเรือน เป็นปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดการออมของครัวเรือนและมีความสัมพันธ์กันในทิศทางเดียวกัน เนื่องจากครัวเรือนเมื่อมีจำนวนผู้พึ่งพิงมากจะทำให้มีการออมมากตามไปด้วย เพราะผู้พึ่งพิงส่วนใหญ่เป็นบุตรหลานที่กำลังศึกษา หัวหน้าครัวเรือนจึงต้องมีการออมไว้เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการศึกษาของบุตรหลาน ส่วนระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนผลการศึกษา พบว่า เป็นปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดการออมของครัวเรือนและมีความสัมพันธ์กันในทิศทางตรงกันข้าม ทั้งนี้เนื่องจากหัวหน้าครัวเรือนที่มีระดับการศึกษาสูง ส่วนใหญ่จะมีภาระค่าใช้จ่ายหรือหนี้สินที่ต้องผ่อนจ่าย เช่น ค่าน้ำ ค่าไฟ ค่าเดินทาง ค่าผ่อนรถ ค่าที่พัก เป็นต้น ทำให้เงินออมของครัวเรือนเหลือน้อยหรือไม่มีเงินออม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชาลินี ฉัตรไชยสิทธิกุล (2543) ที่พบว่า

จำนวนผู้พึงพิงของครัวเรือนในเขตเมืองจังหวัดเชียงใหม่มีอิทธิพลต่อการออมของครัวเรือนในทิศทางเดียวกัน และพบว่าระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนในเขตเมืองจังหวัดเชียงใหม่มีอิทธิพลต่อการออมของครัวเรือนในทิศทางตรงกันข้าม

ผลการศึกษาเมื่อพิจารณาแยกตามเขตที่อยู่อาศัย พบว่า ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดการออมของครัวเรือนในเขตเมือง ได้แก่ รายได้ของครัวเรือน ขนาดของครัวเรือน จำนวนผู้พึงพิง และทรัพย์สินสุทธิของครัวเรือน โดยสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงการออมของครัวเรือนในเขตเมืองได้ร้อยละ 94.19 ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ส่วนปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดการออมของครัวเรือนในเขตชนบท ได้แก่ รายได้ของครัวเรือน ขนาดของครัวเรือน ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน และทรัพย์สินสุทธิของครัวเรือน โดยสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงการออมของครัวเรือนได้ร้อยละ 94.07 ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. จากการศึกษา พบว่า ทั้งในเขตอำเภอเมืองและเขตชนบท รายได้ของครัวเรือนเป็นปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดการออมของครัวเรือน มากที่สุดและมีความสัมพันธ์กันในทิศทางเดียวกัน ดังนั้น ในการวางแผนนโยบายชักชวนและกระตุ้นให้ครัวเรือนมีการออมมากขึ้น จึงควรมีการส่งเสริมให้ครัวเรือนมีรายได้เพิ่มขึ้นและลดการใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นลง กระตุ้นให้ครัวเรือนใช้ชีวิตตามหลักแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งนี้การศึกษา พบว่า ครัวเรือนในเขตอำเภอเมืองมีแหล่งรายได้ส่วนใหญ่มาจากเงินเดือน/ค่าจ้างและจากการค้าขาย/ประกอบธุรกิจส่วนตัว ภาครัฐควรมีมาตรการส่งเสริมให้ครัวเรือนหันมาสนใจการออมมากขึ้นด้วยการลดหรือยกเว้นภาษีเงินได้ที่มีรายได้จากการออมและเพิ่มภาษีเกี่ยวกับสินค้าฟุ่มเฟือยเพื่อลดการใช้จ่ายหรือการบริโภคของครัวเรือน เป็นต้น ส่วนครัวเรือนในเขตชนบทซึ่งแหล่งรายได้ส่วนใหญ่มาจากการประกอบอาชีพเกษตรกรรม ภาครัฐควรส่งเสริมให้เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการลดต้นทุนการผลิตและเข้าถึงแหล่งข้อมูลข่าวสารทางการตลาดมากขึ้น และควรมีนโยบายที่ก่อให้เกิดการสร้างงานสร้างอาชีพในชนบทเพิ่มขึ้น ตลอดจนส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เข้ามามีส่วนร่วมกับมาตรการต่างๆ ดังกล่าว

2. การศึกษารูปแบบการออมของครัวเรือน พบว่า ครัวเรือนในเขตอำเภอเมือง ส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการออมในรูปเงินฝากออมทรัพย์และกรมธรรม์ประกันชีวิต ในขณะที่ครัวเรือนในเขตชนบทส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการออมในรูปแบบออมทรัพย์กองทุนหมู่บ้านและฌาปนกิจสงเคราะห์ ซึ่งการออมยังมีอีกหลายช่องทาง ดังนั้น ภาครัฐ สถาบันการเงิน หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรมีการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับช่องทางการออมที่หลากหลายให้ครัวเรือนได้รับทราบและมีความรู้ความเข้าใจมากยิ่งขึ้น

3. ผลการศึกษา พบว่า ครัวเรือนทั้งในเขตอำเภอเมืองและเขตชนบทส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการออมเพื่อใช้ในยามเจ็บป่วย/ยามฉุกเฉิน จึงควรมีการรณรงค์ให้ครัวเรือนเห็นความสำคัญของการออมเพื่อใช้ในยามเกษียณ/ยามชรา ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันที่ประเทศไทยกำลังก้าวเข้าสู่ "สังคมผู้สูงอายุ"

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้างต่อไป

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการออมในแต่ละรูปแบบ เช่น การออมในรูปแบบ ฌาปนกิจสงเคราะห์ กองทุนหมู่บ้าน เงินฝากออมทรัพย์ ธรรมเนียมประกันชีวิต และเงินฝากธนาคาร เพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) เป็นต้น เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยเชิงลึกที่มีผลต่อการออม ในแต่ละรูปแบบ ซึ่งจะช่วยให้มาตรการส่งเสริมการออมมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับความเป็นจริงมากที่สุด

2. เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้นจากครัวเรือน การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย ในครั้งต่อไปควรเป็นการสัมภาษณ์ เพื่อให้ผู้สัมภาษณ์สามารถอธิบายข้อคำถาม และตอบข้อสงสัย แก่ผู้ให้ข้อมูลได้ทันที

3. ควรมีการวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการออมของครัวเรือนในพื้นที่แยกเป็นระดับอำเภอ และตำบล เพราะสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมในแต่ละพื้นที่มีความแตกต่างกัน จะทำให้ได้ แนวปฏิบัติในเชิงลึกเพื่อกระตุ้นให้เกิดการออมมากขึ้น